

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Приймальна комісія

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії

ДВНЗ «УжНУ», ректор

проф. В.І. Смоланка

березня 2021 р.

ПРОГРАМА

додаткового вступного випробування

для вступників на навчання до аспірантури

за спеціальністю 227 «фізична терапія, ерготерапія»

(на основі здобутого ступеня «магістр» або «спеціаліст»

за неспорідненим напрямом)

РОЗРОБЛЕНО

Фаховою атестаційною комісією зі
спеціальності 227

«фізична терапія, ерготерапія»

Голова комісії доктор медичних наук,
доцент Миронюк І. С.

A handwritten signature in blue ink, consisting of a long, sweeping horizontal line that curves upwards at the right end, with a small, stylized mark below it.

Ужгород - 2021

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

2.

Загальні відомості. Прийом абітурієнтів, які здобули освітньо-кваліфікаційний рівень (ОКР) магістра або спеціаліста за неспорідненим напрямом для вступу до аспірантури за спеціальністю «фізична терапія, ерготерапія» попередньо складають додаткове вступне випробування у формі співбесіди за нормативною частиною освітньо-професійної програми підготовки магістра, який відповідає спеціальності фізична реабілітація. За умови успішного проходження додаткового вступного випробування вони допускаються до подальших вступних випробувань. Відповідь вступника оцінюється, оцінка мотивується. Інформація про результати співбесіди оголошується вступникові в день її проведення.

Мета вступного випробування полягає у з'ясуванні рівня теоретичних знань, практичних умінь і навичок, необхідних для опанування нормативних і варіативних дисциплін за програмою підготовки фахівця ОКР «магістр» за спеціальністю 227 «фізична терапія, ерготерапія».

Вимоги до здібностей і підготовленості абітурієнтів. Для успішного засвоєння дисциплін, передбачених навчальним планом для підготовки за ОКР «магістр» абітурієнти повинні мати базову вищу освіту (ступень «бакалавр») та мати здібності до оволодіння знаннями, уміннями і навичками в галузі «охорона здоров'я». Обов'язковою умовою також є вільне володіння державною мовою.

Характеристика змісту програми. Змістом програми є 37 тем з дисциплін фундаментального та професійно-орієнтовного циклу навчального плану, що дозволяють визначити рівень знань, умінь інтерпретувати закономірності впливу засобів фізичної реабілітації на організм людини для формування науково-практичних уявлень про збереження й зміцнення здоров'я хворих та інвалідів. Вміння розробити програму фізичної реабілітації та методики застосування фізичних вправ і психологічних методів добору засобів і форм відновного лікування хворих та інвалідів при різних патологічних станах.

2. ПЕРЕЛІК ФАХОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН, З ЯКИХ ПРОВОДИТЬСЯ ВСТУПНЕ ВИПРОБУВАННЯ

1. Основи фізичної терапії;
2. Діагностика та програми фізичної реабілітації при захворюваннях внутрішніх органів;
3. Протезування та ортезування у фізичній терапії;
4. Фізична реабілітація в педіатрії;
5. Захворювання нервової системи та методи відновної терапії.
6. Кінезіотерапія при порушеннях опорно-рухового апарату

3. ТЕМИ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ ТА ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ

1. Питання з дисциплін «Основи фізичної терапії»

1. Поняття про реабілітацію. Короткі історичні відомості.
2. Завдання та принципи реабілітації.
3. Мета і види реабілітації.
4. Періоди й етапи медичної реабілітації.
5. Поняття про лікувальну фізкультуру. Загальні покази та протипокази.
6. Основні механізми лікувальної дії фізичних вправ.
7. Засоби лікувальної фізичної культури
8. Форми лікувальної фізичної культури.
9. Періоди застосування лікувальної фізичної культури.
10. Рухові режими лікувальної фізичної культури.
11. Особливості складання комплексів вправ лікувальної гімнастики та загальні вимоги до методики проведення занять.
12. Ефективність застосування лікувальної фізичної культури.
13. Штучне повітряне середовище як засіб реабілітації.
14. Визначення поняття кліматотерапія. Механізм дії кліматичних факторів.
15. Аеротерапія, геліотерапія, таласотерапія.
16. Механотерапія, працетерапія.
17. Водолікування, його фізичні і фізіологічні основи.
18. Лікування прісною водою, техніка його проведення. Параметри процедур.
19. Обливання, обтирання, укутування. Методики проведення.
20. Душі. Підводний душ масаж. Методика виконання.

2. Діагностика та програми фізичної реабілітації при захворюваннях внутрішніх органів

1. Загальна характеристика симптомів і порушення функції зовнішнього дихання (ФЗД) при захворюваннях органів дихання. Дихальна недостатність (ДН), ступені ДН, діагностичні ознаки.
2. Пневмонія, етіологія, патогенез, класифікація пневмонії. Діагностичні критерії і клінічний перебіг негоспітальної пневмонії.
3. Програми фізичної реабілітації хворих на негоспітальну пневмонію у лікарняний та післялікарняний період. Комплекс спеціальних вправ лікувальної гімнастики при пневмонії.
4. Бронхіальна астма, етіологія, патогенез, клінічні ознаки, класифікація.
5. Програми фізичної реабілітації хворих на бронхіальну астму у лікарняний та післялікарняний період. Комплекс спеціальних вправ лікувальної гімнастики при бронхіальній астмі.
6. Засоби фізичної реабілітації, загальні та спеціальні завдання, які необхідно вирішувати при захворюваннях серцево-судинної системи. Серцева недостатність (СН), ступені СН, ознаки.
7. Ішемічна хвороба серця (ІХС). Етіологія, патогенез, класифікація ІХС, особливості різних форм ІХС. Загальні підходи до побудови програми фізичної реабілітації при ішемічній хворобі серця.
8. Стенокардія напруги як форма ІХС. Функціональні класи стенокардії, клінічні ознаки. Програми фізичної реабілітації при стенокардії напруги I-IV

ФК у лікарняний та післялікарняний період.

9. Інфаркт міокарда. Причини розвитку, діагностичні ознаки і періоди розвитку інфаркту міокарда.
10. Програми фізичної реабілітації і рухові режими при інфаркті міокарда на лікарняному етапі. Комплекси спеціальних вправ лікувальної гімнастики при інфаркті міокарда у різних рухових режимах на стаціонарному етапі.
11. Програми фізичної реабілітації і рухові режими при інфаркті міокарда на санаторному та поліклінічному етапі.
12. Гіпертонічна хвороба. Етіологія, патогенез, діагностичні ознаки і стадії гіпертонічної хвороби.
13. Сучасні підходи до побудови і проведення програм фізичної реабілітації у хворих на гіпертонічну хворобу I та II стадії. Комплекс спеціальних вправ лікувальної гімнастики при гіпертонічній хворобі.
14. Хронічний гастрит. Причини, діагностичні ознаки захворювання в залежності від стану секреторної функції шлунка. Комплексна реабілітація хворих на хронічний гастрит у лікарняний та післялікарняний період в залежності від стану секреторної функції шлунка.
15. Виразкова хвороба шлунка і дванадцятипалої кишки. Етіологія, патогенез, діагностичні ознаки захворювання.
16. Комплексна реабілітація хворих на виразкову хворобу шлунка і дванадцятипалої кишки у лікарняний та післялікарняний період. Комплекс спеціальних вправ лікувальної гімнастики при виразковій хворобі.
17. Захворювання кишок, загальна характеристика, причини, діагностичні ознаки. Комплексна реабілітація при захворюваннях кишечника з урахуванням стану моторно-евакуаторної функції кишечника у лікарняний та післялікарняний період.
18. Хронічний холецистит. Причини, діагностичні ознаки. Засоби та програми реабілітації у лікарняний та післялікарняний період.
19. Хронічний гепатит. Причини, діагностичні ознаки, клінічні форми. Засоби та програми реабілітації при хронічному гепатиті у лікарняному та післялікарняному періоді.
20. Цукровий діабет. Причини, механізми розвитку, форми цукрового діабету та їх діагностичні ознаки. Засоби та програми комплексної реабілітації при цукровому діабеті. Особливості фізичної реабілітації хворих на цукровий діабет з різним ступенем важкості. Комплекс спеціальних вправ при цукровому діабеті.

3. Протезування і ортезування у фізичній терапії

1. Визначення поняття протезування. Завдання протезування. Принципи сучасного протезування кінцівок.
2. Поняття про ортез і ортезування, види і класифікація за призначенням.
3. Застосування ортезів при захворюваннях і травмах верхніх кінцівок.
4. Ортези на плече, передпліччя. Показання щодо призначення. Виконувані функції.
5. Ортези на зап'ясток – кисть – пальці. Показання щодо призначення. Виконувані функції.

6. Ампутації верхніх кінцівок. Способи ампутації. Основні етапи ампутації. Реабілітація хворих після ампутації верхніх кінцівок
7. Використання ортезів при захворюваннях і травмах нижніх кінцівок.
8. Ортопедичне взуття, типи ортопедичних устілок.
9. Ортезотерапія для хребта..
10. Протезування верхніх кінцівок. Способи протезування верхніх кінцівок. Види протезів.
11. Косметичні протези. Функціонально-косметичні протези.
12. Міоелектричний протез плеча, передпліччя. Протез руки з кистю «мікеанджело».
13. Ампутація нижніх кінцівок. Підготовка до протезування. Засоби реабілітації перед протезуванням.
14. Протезування нижніх кінцівок.
15. Ендопротезування кульшового суглоба. Засоби реабілітації після ендопротезування.

4. Питання з дисципліни «Фізична реабілітація у педіатрії»

1. Класифікація дитячого віку. Загальні закономірності дозрівання і розвитку дитячого організму. Фізіологічні особливості підлітка.
2. Анатомо-фізіологічні особливості дитини першого року життя.
3. Фізична реабілітація дітей з вродженою м'язовою кривошиєю. Складання комплексів вправ ЛФК
4. Реабілітація дітей з вродженою дисплазією кульшового суглобу і вивиху стегна. Складання комплексів вправ ЛФК
5. Рахіт. Етіологія, патогенез, клінічна картина.
6. Реабілітація дітей хворих на рахіт. Комплекси спеціальних вправ і масажу в різні періоди.
7. Реабілітація недоношених дітей. Комплекс вправ лікувальної гімнастики.
8. Лікувальна фізкультура і масаж при захворюваннях і ушкодженнях нервової системи і порушеннях психомоторного розвитку.
9. Ревматизм. Причини, клінічна картина. Засоби реабілітації. Комплекс спеціальних вправ.
10. Міокардит у дітей. Засоби реабілітації.
11. Вади серця. Реабілітація дітей з вадами серця. Комплекс спеціальних вправ.
12. Пневмонія у дітей. Етіологія патогенез, клінічна картина. Засоби реабілітації. Комплекси спеціальних вправ.
13. Бронхіальна астма у дітей. Етіологія, патогенез, клінічна характеристика.
14. Фізична реабілітація дітей хворих на бронхіальну астму. Комплекс спеціальних вправ.
15. Фізична реабілітація дітей із захворюванням гастродуоденальної зони. Комплекс спеціальних вправ лікувальної гімнастики.
16. Реабілітація дітей при захворюваннях жовчного міхура і жовчовивідних шляхів. Комплекси спеціальних вправ лікувальної гімнастики.
17. Захворювання кишечника. Засоби реабілітації. Комплекс спеціальних вправ лікувальної гімнастики.

18. Мінеральні води при різних хронічних гастроентерологічних захворюваннях у дітей.
19. Постава і здоров'я. Види порушення постави.
20. Сколіотична постава. Засоби реабілітації. Комплекс спеціальних вправ.
21. Кругло-ввігнута спина. Засоби реабілітації. Комплекс спеціальних вправ.
22. Сколіоз. Етіологія, клінічна картина. Види сколіозів, ступені розвитку.
23. Засоби реабілітації дітей хворих на сколіоз. Комплекси спеціальних вправ.
24. Фізична реабілітація при переломах кісток верхньої кінцівки. Комплекс спеціальних вправ.
25. Засоби фізичної реабілітації при переломах кісток нижньої кінцівки. Комплекс спеціальних вправ.
26. Опіки. Етіологія патогенез, клінічна характеристика. Засоби реабілітації при опіках. Комплекс спеціальних вправ.
27. Обмороження. Етіологія патогенез, клінічна характеристика. Засоби реабілітації.
28. Засоби фізичної реабілітації дітей, хворих на цукровий діабет. Комплекс спеціальних вправ.
29. Ожиріння у дітей. Шляхи реабілітації. Комплекс спеціальних вправ.
30. Гломерулонефрит у дітей. Етіологія патогенез, клінічна картина. Фізична реабілітація дітей хворих на гломерулонефрит.

5. Захворювання нервової системи та методи відновної терапії

1. Значення нервової системи в організмі людини. Класифікація нервової системи людини.
2. Будова нейрона, функції. Нервовий імпульс.
3. Поняття рефлексу і рецептора, класифікація. Екстерорецептори, інтерорецептори, пропріорецептори. Рефлекторна дуга, її будова та призначення.
4. Будова головного мозку людини. Лобна частка, скронева частка. Тім'яна і потилична частки. Лімбічна система.
5. Оболонки головного мозку людини.
6. Будова спинного мозку. Оболонки спинного мозку людини.
7. Периферична нервова система.
8. Автономна нервова система.
9. Рухова функція. Порушення рухової функції. Рухова одиниця. Параліч (плегія).
10. Центральний (спастичний) параліч. Периферичний в'ялий параліч.
11. Поняття про нейрореабілітацію. Мета, завдання реабілітації.
12. Основні принципи реабілітації неврологічних хворих. Соціально-психологічна і побутова реабілітація неврологічних хворих.
13. Види спеціальних лікувальних заходів і вправ у клініці нервових хвороб. Лікування положенням. Пасивна гімнастика.
14. Мозковий інсульт. Причини, клінічний перебіг захворювання. Геморагічний інсульт. Ішемічний інсульт. Загальні принципи комплексної терапії при інсульті.
15. Реабілітаційні заходи для хворих на інсульт в ранній відновлювальний

період.

16. Реабілітаційна програма в пізньому відновному періоді хворих на інсульт.
17. Травми головного мозку. Закриті та відкриті черепно-мозкові травми. Шляхи реабілітації.
18. Травми спинного мозку. Причини, класифікація, клінічний перебіг, періоди при різних ушкодженнях спинного мозку.
19. Засоби фізичної реабілітації хворих при травмах спинного мозку в лікарняний період. Комплекс спеціальних вправ.
20. Фізична реабілітація хворих з травмами спинного мозку в після лікарняний період.
21. Дитячий церебральний параліч. Етіологія. Клінічний перебіг захворювання. Форми дитячого церебрального паралічу.
22. Засоби фізичної реабілітації дітей хворих на ДЦП. Схема обстеження хворої дитини зі спастичним паралічем.
23. Неврит лицьового нерва. Причини. Клінічний перебіг. Шляхи реабілітації. Комплекс спеціальних вправ.
24. Радикуліт. Клінічний перебіг. Засоби фізичної реабілітації в лікарняний і після лікарняний періоди. Комплекси спеціальних вправ.
25. Поняття про неврози. Форми неврозів. Завдання лікувальної гімнастики для хворих з неврозами.
26. Неврастенія. Істерія. Засоби фізичної реабілітації.
27. Менінгіт, особливості клінічного перебігу захворювання. Засоби фізичної реабілітації хворих на менінгіт. Комплекс спеціальних вправ.
28. Хвороба Паркінсона. Засоби фізичної реабілітації. Комплекс спеціальних вправ.
29. Особливості фізичної реабілітації хворих з радикулопатіями. Шийна і шийно-грудна радикулопатія. Причини. Клінічна характеристика. Засоби реабілітації.
30. Загальні відомості про периферичні невропатії. Клінічний перебіг. Ступені невропатії. Засоби реабілітації в ранній і пізній відновлювальні періоди.

6. Кінезіотерапія при порушеннях опорно-рухового апарату

1. Поняття про опорно-руховий апарат. Загальні принципи реабілітації при пошкодженнях опорно-рухового апарату.
2. Обстеження хворих травматологічного профілю. Особливості методики фізичної реабілітації при захворюваннях і травмах ОРА.
3. Артрити. Причини, клінічна характеристика артритів. Засоби фізичної реабілітації.
4. Артрози. Клінічний перебіг захворювання. Особливості методики фізичної реабілітації при артрозах.
5. Остеохондроз хребта. Етіологія, патогенез, клінічна характеристика. Хребцево-руховий сегмент (ХРС). Грижа диска.

6. Шийно-грудний остеохондроз. Попереково-крижовий остеохондроз. Особливості методики фізичної реабілітації хворих з остеохондрозом хребта. Вертеброгенний больовий синдром.
7. Поняття про травму, травматичну хворобу. Клініко-фізіологічне обґрунтування застосування засобів фізичної реабілітації.
8. Рани, клінічна характеристика. Засоби фізичної реабілітації.
9. Опіки та відмороження, етіологія, патогенез, клінічна характеристика. Програми фізичної реабілітації і рухові режими при опіках та відмороженнях на лікарняному і післялікарняному етапах.
10. Постава. Порушення постави у сагітальній та фронтальній площинах.
11. Сколіоз. Причини, клінічний перебіг захворювання, стадії. Особливості застосування засобів фізичної реабілітації при різних стадіях сколіозу.
12. Плоскостопість. Причини, клінічна характеристика. Шляхи і методи реабілітації.
13. Ушкодження хрящових і капсульно-зв'язкових структур колінного суглоба. Програма реабілітації при ушкодженнях хрящових структур колінного суглоба.
14. Діафізарні переломи плечової кістки. Засоби реабілітації.
15. Переломи кісток передпліччя. Шляхи реабілітації.
16. Переломи ключиці. Особливості реабілітації хворих з переломом ключиці.
17. Переломи шийки стегна. Завдання реабілітації. Особливості реабілітації хворих з переломами шийки стегна.
18. Переломи стегнової кістки. Засоби реабілітації в I, II і III періодах.
19. Переломи кісток гомілки. Шляхи реабілітації.
20. Переломи зап'ястка, п'ясткових кісток. Засоби фізичної реабілітації. Переломи флангів пальців. Методи реабілітації.
21. Переломи гомілковостопного суглоба, фаланг пальців. Особливості фізичної реабілітації

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ДОДАТКОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ (СПІВБЕСІДИ)

Результати додаткового вступного випробування для вступників оцінюються оцінками «рекомендовано» чи «не рекомендовано». У випадку одержання оцінки «не рекомендовано» вступник до участі у наступних випробуваннях не допускається. Абітурієнти, які вступають за результатами співбесіди, відповідають на три теоретичних питання (які містяться в білетах), відповідно до програми з напряму підготовки здоров'я людини. Абітурієнт повинен занотувати основні моменти відповіді на теоретичні питання білета, оскільки в разі апелювання вступником рішення екзаменатора, відповідь абітурієнта оцінюють за записами, які він зробив під час підготовки до відповіді. На підготовку вступникові до усної відповіді відводиться 30 хвилин.

Оцінка «рекомендовано» виставляється, якщо абітурієнт вільно володіє визначеним програмою матеріалом, вміє чітко й точно формулювати відповіді на питання, у відповідях допускаються деякі неточності або помилки не принципового характеру.

Оцінка «не рекомендовано» виставляється, якщо абітурієнт не усвідомлює змісту питань, відповідь на питання білету носять фрагментарний характер, відсутність знань термінології, відповіді характеризуються намаганням вгадати вірну відповідь на запитання, неможливість відповіді.

6. ЛІТЕРАТУРНІ ДЖЕРЕЛА / РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА / ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ПІДГОТОВКИ

1. Герцик М.С., Вацеба О.М. Вступ до спеціальності галузі «Фізичне виховання і спорт»: підручник. - Харків: «ОВС», 2005. – с. 123-132.
2. Гімнастика в системі підготовки спеціалістів фізичної реабілітації / Товт В.А., Дуло О.А., Михайлович С.О., Товт - Коршинська М.І. Навчальний посібник. Ужгород, ДВНЗ «УжНУ», 2009. – 184 с.
3. Довідник з основ медичних знань: навч. посібник для інститутів фіз. культури і факультетів фіз. виховання вузів / За ред. В.П. Зотова, В.А. Цирюльникова. – К.: Медекол, 1994. – 152 с.
4. Дуло О.А., Товт В.А., Мелега К.П. Гігієна в системі підготовки спеціалістів з фізичної реабілітації. - Навчальний посібник, рекомендований МОНмолодьспорту України для студентів вищих навчальних закладів фізичного виховання і спорту. Лист 1/11-4441–02.06.11. – Ужгород, «Графіка», 2011. – 256 с.
5. Дуло О.А., Мелега К.П., Дуб М.М. Профілактика спортивного травматизму. - Методична розробка для самостійної роботи студентів – Ужгород: «Говерла», 2013. – 26 с.
6. Коденко Я.В. Основи медичних знань: навч. посібник для 10 – 11 кл. середньої загальноосвітньої школи. – К.: Арт – Освіта, 2004. – 159 с.
7. Кручаниця М.І., Дуло О.А., Мелега К.П., Мальцева О.Б. Основи здоров'я (підсумковий модульний контроль). – Методичні рекомендації – Ужгород: «Говерла», 2013. – 50 с.
8. Кручаниця М.І., Дуло О.А., Мелега К.П., Мальцева О.Б. Основи здоров'я (змістовий модуль №1, №2). – Методичні рекомендації – Ужгород: «Говерла», 2013. – 30 с.
9. Матвеев Л.П. Основы общей теории спорта и системы подготовки спортсменов. К.: «Олимпийская литература», 1999. – 318 с.
10. Мелега К.П., Кручаниця М.І. Основи медичних знань: навч. посібник для вищих навчальних закладів фізичного виховання і спорту. – Ужгород: Вид-во УжНУ, 2006. – 128 с.
11. Мелега К.П., Дуло О.А. Основи медичних знань. Збірник тестів. Методична розробка. – Ужгород: «Вісник Карпат», 2008. – 56 с.
12. Нетяженко В.З., Сьоміна А.Г., Присяжнюк М.С. Загальний та спеціальний догляд за хворими. – К.: Здоров'я, 1993. – 296 с.
13. Платонов В. Н. Общая теория подготовки спортсменов в олимпийском спорте. К.: «Олимпийская литература», 1997. – 583 с.
14. Практикум з валеології. Основи долікарської допомоги. Навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів, вчителів

- та учнів загальноосвітніх шкіл / Укладачі Цимбал Н.М., Берегова О.Д. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2002. – 112 с.
15. Теория и методика физического воспитания / Под ред. Т.Ю. Круцевич (В 2-х т.). К.: «Олимпийская литература», 2008. – Т. 1. – 391с.
 16. Теория и методика физического воспитания. Учебник для ин-тов физ. культуры. / Под общей ред. Л. П. Матвеева и А. Д. Новикова. Изд. 2-е, испр. и доп. (В 2-х т.). М.: Физкультура и спорт, 1976. – Т. 1 - 304 с., Т. 2 – 256 с.
 17. Товт В.А., Дуло О.А., Щерба М.Ю. Основи теорії і методики фізичного виховання: Навчальний посібник. – Ужгород: «Графіка», 2010. – 138 с.
 18. Федюкович Н.И. Основы медицинских знаний: учебное пособие для учащихся 10-11(12) кл. общеобразоват. учеб. заведений. Серия «Учебники XXI века». – Ростов н/Д: Феникс, 2001. – 320 с.
 19. Філак Ф.Г., Сивохоп Е.М. Фізична реабілітація при захворюваннях органів дихання у дітей. Методичні рекомендації. – Ужгород: «ТУРпрес», 2004. – 34с.
 20. Філак Ф.Г. Фізична реабілітація при захворюваннях органів травлення. /Метод. рекоменд. – Ужгород: „ТУРпрес”, 2004. – 35с.
 21. Філак Ф.Г., Філак Я.Ф. Загальні основи фізичної реабілітації. /Метод. рекоменд. для самостійної. роб. студ. – Ужгород: „ФОП Бреза”, 2014. – 51с.
 22. Фізична реабілітація у неврології: Збірник тестів для магістрів /Філак Ф.Г.,Александрович Т.А., Головацький Т.А.. – Ужгород, 2011 – 79 с.
 23. Філак Я.Ф., Філак Ф.Г. Масаж і нетрадиційний масаж: підручник /Я.Ф. Філак, Ф.Г. Філак. – Ужгород: ФОП Сабов А.М. - 2015. – 336 с.
 24. Філак Я.Ф., Філак Ф.Г. Протезування та ортезування у фізичній терапії: навчальний посібник / Я.Ф. Філак, Ф.Г. Філак. – Ужгород: ФОП Сабов А.М. - 2018. – 103 с.

7. РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ

Миронюк І. С.	декан факультету здоров'я та фізичного виховання, доктор медичних наук, доцент, голова комісії
Філак Ф.Г.	доцент кафедри фізичної реабілітації, кандидат медичних наук, доцент, член комісії
Михалко Я. О.	доцент кафедри сімейної медицини, кандидат медичних наук, доцент, член комісії.